

GOGA

Velibor Čolić

Vojna in dež

Prevedla Ana Barič Moder

I	Bolezen	.	.	.	11
II	Vojak	.	.	.	95
III	Dezerter	.	.	.	193

*Utrujeni spat,
ustreljeni umret.*

THOMAS CAMPBELL,
The Soldier's Dream

Bolezen

(Bruselj, 2021–2023)

PEMPHIGUS VULGARIS: skupina redkih kožnih bolezni avtoimunskega izvora, za katero so značilni mehki mehurji in erozije sluznic, ki nastajajo predvsem v predelu ust, lahko pa se razširijo tudi po telesu.

1

Gledam skozi okno. Poletje je letos zgodnje. Konec junija smo, Bruselj se je otresel megle in mraza ter se zleknil na sonce. Dnevna svetloba divje udriha po prazni ulici, se odbija in lomi v na stotine drobnih delcev, ki hodijo umirat v sosednji park, kjer se nato spremenijo v klorofil.

Ta svetloba je duša vsega. Ti delci pa zagotovo angelčki, o katerih je govora v svetih knjigah.

Poletje. In vendar ni nič tako kot po navadi. Po planetu že dobro leto kroži skrb vzbujajoč in nam, navadnim ljudem, neznan virus. Naš zmagoslavni kapitalizem je zastal v strahu pred nečim neobvladljivim. Že prej smo vedeli, da nam en sam bog ne more razložiti tega sveta, zdaj pa spoznavamo, da nam ga ne more niti znanost. Na lepem smo izgubili navidezni nadzor nad življenjem in smrtjo. Virus, ta grobi gospodar, nas mori enega za drugim.

To se nam zdi krivično, a virusu je vseeno.

Zbirka majhnih smrti. Nič pretresljivega, noben komet, cunami, požar ali atomska bomba. Konec sveta je zgolj prenehanje kemijskega procesa, ki pretvarja kisik v energijo, zaradi česar nastopi smrt. Tako preprosto je.

Umirajo vsi, bogataši in reveži. Življenje kot življenje. Američan velja toliko kot Afričan, begunec je enak Švicarju.

Stojim pred oknom. Mesto je mirno. Ves svet molči. Ljudje počasi spoznavajo, kakšen je obraz smrti: mikroorganizem, ki se bori za obstoj.

Sam pa sem v neki drugi zgodbi, briga me za virus. Miren sem, čeprav mi na koži gori tisoč plamenov. V ustih čutim nenehno bolečino. Kot bi žrl britvice. Vsak stik s hrano ali vodo sproži izbruh ostre bolečine. Bolan sem, a drugače. V času, ko vsi trpijo ali še bodo trpeli za isto nadlogo, sem izjemen in edinstven. Eksotičen s svojo nerazložljivo boleznijo.

*

Krvavim. Bolj suh sem kot Alberto Giacometti. Od nekdanjega mene ni ostalo skoraj nič. Morda nos, najbrž oči, to je vse. Obstajam skozi svojo bolečino. Na koži mi gori milijon drobnih svečk. Predstavljam si, da ima vsaka od teh svetlečih pik lastno dušo in lastno življenje. Da ti boleči izpuščaji tvorijo ozvezdje, v katerem lahko uzremo in spoznamo celotno vesolje: sonce in zvezde, ugašajoče lune in rodovitne planete.

Prosojna senca sem. Sem šibka in zamirajoča sapa na svojih ustnicah. Hoja mi dela težave. Nog niti več ne dvigujem. Čakam, da se tla približajo mojim čevljem. Zadihan sem. Jezik mi reže tisočero britvic. Sem bela krvnička, sem dolga kemijska formula, nisem več človek, sem diagnoza.

Pemphigus vulgaris.

Preučujem svoje tegobe: vnetje, otekel jezik, afte. Mastne solze, ki mi dražijo oči. Mehurčke, ki se spreminjajo v izpuščaje. In izpuščaje, ki se spreminjajo v rane.

Vse skupaj se trudim zmanjšati in posplošiti. Kot da bi se dogajalo komu drugemu. Seveda mi ne uspe.

Bolečina je brez misli, bolečina je natančno opredeljeno telo brez kančka duha.

*

Zunaj je poletje in vročina je moja sovražnica. Sovražnic imam pravzaprav cel kup. Sol potu, vodo, blazino, posteljo ... Gorim. Boli me od oblačil, tudi od postelje. V ustih se mi odpirajo bele razjede, pod jezikom čutim zagonetne opekline, zaradi katerih ne morem jesti, piti, niti govoriti. Slaboten sem in uvel kot utrzan lokvanj. Glava je razbolena in prazna, skozi kopreno bolečine prodira ena sama misel: ozdraveti, ustaviti bolečino, ozdraveti.

Zdravo telo premore željo. Bolno pa ne.

Ideja bolezní je abstraktna.

Bolezen sama pa ne.

Je konkreten in nesparen poraz telesa.

Brez priziva.

*

Že mesece hodim k zdravnikom: k ORL, k splošnim, k dermatologom, k zobozdravnikom, k revmatologom ... Večini se ne sanja, kaj mi je. Nekaterim se nekaj dozdeva.

Zdi se samo, da je vsem dohtarjem jasno, da jim ni jasno popolnoma nič.

V tem je napredek medicine.

Postal sem modrec, zenovski mojster vseh čakalnic. V meni sta ogenj in groza, vendar ves čas mirno sedim in

čakam, da pridem na vrsto. Včasih berem, največkrat pa igram igrice na telefonu. Pišem mejle. Diham. Se potim. Govorim z drugimi pacienti.

»Moja bolezen je tako redka,« rečem, »da jo bodo poimenovali po meni.«

Pametnejši in bolj izobraženi bolniki se temu smejiijo. Tisti neumnejši in nepismeni pa ne. Nima jim smisla razlagati. Ni jim pomoči, to je matematično dokazano. Če ničli prišteješ negativno število, dobiš negativno število; če ji prišteješ pozitivno število, dobiš pozitivno število; vsota dveh ničel je ničla.

*

Bolezen je, kot bi v vodo zalučal kamenček. Nastanejo koncentrični krogi samote. Pravcati krogi strahu, praznoverja in nerazumevanja. Še zlasti, če je bolezen vidna.

Moje trpljenje se kaže na koži. V desetinah ran na obrazu in trupu. Vsaka spominja na odprta usteca. Kot bi mi zlobni Munch vneto pokožnico porisal s celimi grozdi svojega *Krika*. Vsak dotik sproži krvavitev. Včasih se mi zazdi, da se spreminjam v metulja. Nič se ne sme dotakniti poprha na mojih krilih. Dotik bi povzročil, da bi se raztrgala. Na tisoče majhnih krvavih eksplozij. Življenje brez dotikov je prvi krog bolezni.

Bolezen pomeni, da si sam v svoji koži.

Bolezen je bogokletna. Grda je, vsega te izmaliči. Bolezen je odurno znamenje, rana telesa in duše, igla, ki mi prodira pod belo kožo, nespečnost in krivda, ker nisem več zdrav. Drugi krog je jeza. Tisti občutek, da se mi godi

krivica: samo jaz sem bolan, medtem ko človeštvo okoli mene kipi od zdravja.

*

Nimam več domišljije. Niti spomina. Tega, kar sem bil, ni več. To trpljenje je postalo moja edina usoda. Vse se dogaja zdaj. Vse, kar me navdaja s skrbmi, vse, o čemer premišlujem, se dogaja zdaj. Zdrav človek ima tisoč želja, bolan pa eno samo. Tretji krog bolezni je čas.

V bolezni ni preteklosti, še manj prihodnosti.

Bolezen je gola stvarnost sedanjosti.

*

Do moje bruseljske klinike je pol ure z metrojem. Na odhod se temeljito pripravim. Skrbno si razporedim tistih nekaj las, kar mi jih je ostalo. Sem plešec, ki se izdaja za nepočesanca. Potem si nataknem velika sončna očala. Pogledam se v ogledalo. Elton John za rajo.

Nič ni bolj vidnega od tistega, kar je treba skriti.

In kot po naključju moje čelo še nikoli ni bilo tako prostrano.

Tako pač je, sklenem, v življenju ni naključij.

Kljub temu se mi ponuja nekaj metafizičnih vprašanj. Kje so zdaj lasje moje mladosti? Kje se neha čelo in se začne pleša? Ali izguba las napoveduje izgubo glave? Oziroma ali gre za dva ločena procesa?

Takrat si naneseš tanek sloj pudra. Izbral sem svetel odtенок, tak, ki pomlaja. Rezultat je pravo razočaranje. Mozolji so še zmeraj vidni. Nekaj jih krvavi. Videti sem, kot

bi ušel iz japonskega gledališča *no*. Prazna maska. Nekatere stvari, pomislim, je mogoče skriti. Drugih pa se ne da. Na primer bolezn, kašlja, revščine, ljubezni ...

Vzamem oprijete črne hlače. Tiste, ki mi krasno stojijo. A kdo bo pri takem obrazu sploh opazil dobro ukrojeno oblačilo? Zaradi bolezn imam tudi socialne probleme. Živimo v družbi, ki ne sprejema ostarelosti, telesnih hib, kožnih izpuščajev, debelosti, norosti ... In da bi bil moj položaj še težji, je poletje. Poleti ni nihče bolan. Poleti so vsi zdravi, lepi, miščasti, vitki. Če verjamemo ameriški propagandi.

Sicer pa je treba samo odpreti oči, da bi videli, da se Zahod utaplja v salu. Tri četrt svetovnega prebivalstva nima česa jesti. Preostala četrtina se boji jesti.

Za konec izberem svojo najljubšo majico s kratkimi rokavi. Tisto črno z v-izrezom, ki mi popravi postavo. Odsev v ogledalu je neizprosen. Orlova glava na trupu koale, sključen vrat Notredamskega zvonarja in dolge suhe roke punčke iz cunj. Vem, imam presladko in pregosto kri. In da mi okoli srca krožijo mastne snovi. Vendar sem bistroiden. K temu je vsekakor pripomogla moja nova vera. Hindujec sem. Evropski hindujec, vselej malce živčen in vzkipljiv. Ampak prepričljiv. Verjamem, da je za stvarjenje življenja in smrti, vseh skrivnosti in čudes tega sveta potrebnih več bogov. Ne vem, koliko, recimo nekaj milijard. Po en bog za vsako celico, za vsak list, za vsako molekulo vode in kamna ... In ker se prehranjujem izključno z rastlinojedi, se imam za pooblaščenega vegetarijanca.

Vrnem se za mizo in se lotim osnutka svoje avtobiografije. Seštejem odpadke okoli sebe. Plastika, kovina, lakiran les. Jeklo, aluminij in njegovo visočanstvo beton. V kletki sem. Omahljiv mravljinec. Naj popišem inventar ali spišem oporoko?

Star sem sedeminpetdeset let. Nekateri menijo, da sem pisatelj. Večini pa je vseeno. V odsevu šipe opazujem, kar je ostalo od nekdanjega fanta. Brada in sivi lasje. Brada in podočnjaki. Majhna brazgotina na nosu. Nekoliko udrta ramena in trup, ki se spontano preveša v okrogel trebuh mesojedca.

Kakšna skrivnost tiči za vsem tem? Kdo nas vleče za nos? Zakaj se mora zmeraj vse tako končati?

Nihče se ne more sprijazniti s tem, da ga je izdalo lastno telo. Zaprem oči in pokličem tistega fanta, mladega Veliborja, na pomoč pokličem okuse in vonjave, zrak in češnjo, ki se šibi od sočnih in rdečih poletnih sadežev. Kličem lahkotnost telesa in mrzlo vodo, srečne dni, ki še vedno nekje obstajajo, ker so nekoč bili. Kličem nedeljo in poletne počitnice. Kličem krvava kolena po padcu, svoje ljube sosede in Jugoslavijo. Nagovarjam naša polja in naše žito. Našo ljubo, lepo, žalostno južno zvezdo. Vonj po mokri zemlji, po slivovi marmeladi. Moledujem, kot bi žebiral kakšno trapasto mantro. Svoje otroštvo in svojo mladost.

*

Poskusim se spomniti žensk. Milena. Lepa in seksi kot osemdeseta. Tudi ona je za zmeraj zapustila našo domovino. Nekoliko pozneje Laure in Barbara, Enka in nekaj drugih.

Pomislim na kraj, kjer končajo mrtve ljubezni. Naše življenjske poti si predstavljam kot vijuge, ki se križajo, približujejo in odmikajo. Naravnost ganljivo je – smo majhne kresničke, ki vzniknejo, malce pobrlijo v mraku in ugasnejo. Čeprav je zame to še zmeraj nedoumljiva uganka. Ljudje se spoznajo, se zaljubijo, skupaj preživijo nekaj časa in že jih ni več.

Odhod skoraj zmeraj pomeni majhno smrt.

Tako za tistega, ki odide, kot za tistega, ki ostane.

Saj vendar Cerkev parom ponuja izbiro: *Dokler vaju smrt ne loči.*

Pametno priporočilo. Smrt nas zmeraj loči.

*

Seveda premišlujem tudi o svojem izgnanstvu. Cele zvezke polnim z mislimi velikih izgnancev – Victorja Hugoja, Oscarja Wilda, Zweiga, Celana ... Moja skromna razmišljanja ne vodijo nikamor. Povsod se počutim kot tujec, a tako je bilo že prej. Gre za, lahko bi rekli, moje naravno stanje.

Ni mi pomoči. Po vseh letih izgnanstva se mi ne sanja, kaj to sploh pomeni. Prebral sem nekaj knjig, si ogledal filme Tarkovskega, pa nič. Iz geopolitičnega občutja, ki mu pravimo izgnanstvo, nisem znal izluščiti ničesar konkretnega. To je duševno stanje, ki mu pravim sočasna prisotnost in odsotnost. Ali preprosto metafizični hlad. Ne ravno *biti ali ne biti*, kot je rekel Hamlet. Ampak hkrati biti in ne biti. Istočasno.

Zapleteno, priznam.

Zato je izgnanstvo ena od ključnih točk vse literature.

*

Bližina smrti je iz mene naredila filozofa. Če ta vprašanja o smislu življenja in nesmislu smrti sploh lahko prištevamo k filozofiji. Zelo sem zadovoljen. Po nekem nerazložljivem čudežu sem si rešil glavo. Še zmeraj se premikam. Živ sem, in ta hip je to najpomembnejše od vsega.

Dokler kdo ne dokaže, da nas po smrti čaka še eno življenje.

*

Previdno stopim na ulico. Avenue de Jette je mastna. Vlečem se po pločniku kot pretepen pes. Belgijsko poletje. Vidim veličastne oblake in modro nebo, prepredeno s sledovi letal. Spustim se v podzemno. In, kot sem si mislil: vse prvine, zaradi katerih je v metroju tako neprijetno, so tu. Ljudje. Trudim se postati čim manjši, kot metulj z zloženimi krili. Vendar sem še naprej velikanski, pomilovanja vreden moški. Drugo leto koronavirusa je, vsi nosimo maske. Pod umetno lučjo se mi sveti glava. Moje čelo ponosno razkazuje svoje rane. Ko me zagledajo, se utrujeni potniki takoj zbistrijo. V očeh jim zautripa strah in samodejno se odmaknejo.

Da, moja neznana bolezen je grda. Sedim sam. Pretvarjam se, da brskam po telefonu.

Četrty krog bolezní ni nič hujšega. Pomeni, da na javnem prevozu zmeraj dobiš sedež in blažen mir.

*

Vstopim na kliniko. Res je neverjetna. Smo v neki povsem drugi realnosti. Kup starcev, ljudi na vozičkih, z mavcem, z raznimi cevkami v nosu. Nihče ne sanjari o dopustu na

morju ali o novih seksualnih podvigih. Nikomur ni mar za podnebno krizo, za mladiče tjulnjev in za izumiranje mehiških škorpionov. Vsi imajo v rokah najrazličnejše laboratorijske izvide ali rezultate biopsije in se sprašujejo: zakaj jaz? Zakaj imam prav jaz to bolezen?

To so razlogi, da je moja koža tu sprejemljiva. Opogumljen pristopim k pultu z napisom SPREJEM. Kot v filmih. Tam sta dva tipa, debeli in suhi. Dobri in hudobni, pametni in neumni.

Ker smo v Belgiji, najbrž en govori francosko, drugi pa flamsko.

K njima pristopim previdno, kot da sta člana Goncourtove akademije.

»Dober dan,« pozdravim, »na dermatologijo moram.«

»Dober dan,« odvrne debeli, »minus ena, smer štiristo trinajst.«

»Minus ena?« se začudim.

»Nadstropje,« se zdaj oglasi suhi, »prva kletna etaža je minus ena. In dermatologija je v smeri štiristo trinajst. Za dvigalo greste desno, še enkrat desno in na koncu hodnika levo.«

»Dvakrat desno,« ga spomnim, »to je cel krog. Sem že tam, kamor ste me poslali.«

Debeli in suhi zavzdihneta. Ura je komaj osem zjutraj. Dan se utegne še neskončno vleči.

»Grem lahko peš?« vprašam.

»Gospod,« prhne debeli, »kakšno vprašanje! Ne, saj ste ja v bolnišnici.«

»Odlično. Hvala.«

Hodim po svetlih hodnikih klinike. Osupljivo je. Popoln balet. Postelje, bolniki in množica brezdelnežev, ki čakajo. Na sprejem ali na odpust. Končno najdem dvigala. Štiri so, A, B, C in D. Med njimi je velika gravirana plošča, ki nam pomaga pri orientaciji. Poglobim se vanjo. Počutim se skoraj kot Jean-François Champollion med razvozlavljanjem hieroglifov. Prvo nadstropje je v smeri sto, kar zveni smiselno, ampak prva klet je v smeri štiristo. Iščem še smeri dvesto in tristo, vendar obupam. Druga logika. Tu ni treba v celoti razumeti, kako vse skupaj deluje. Treba je samo poiskati svojo smer in se je držati.

Kot v resničnem življenju.

Le da je klinika razsvetljena in čista, resnično življenje pa ne.

*

Spustim se v klet in pristanem sredi labirinta. Sredi razvejene delte z nešteti hodniki. Gledam puščice, ki naj bi mi bile v pomoč, in hodim. Vsake toliko se znajdem pred kakšnimi vrati. Odprem jih v upanju, da je za njimi moja smer štiristo trinajst. Zaman. Včasih zagledam kakšno žensko v beli ali svetlo zeleni halji, ki nekam hiti. Resnobnega kirurga, ki si čisti očala. Bolnike na posteljah, ki čakajo, da jih bodo premestili v neko drugo nadstropje.

Malodušen in izgubljen se vrnem k dvigalom. In na svoje neznansko presenečenje ugotovim, da je moja smer štiristo trinajst natanko tam. Borih deset korakov stran.

»Vesolje je neskončno,« pomislim, »kar ni najbolj vzpodbudno, kadar človek ne najde ključev.«

*

V ordinaciji me čakajo dve ženski in moški. Dober začetek in odlično razmerje med spoloma. Moje stanje se mi zdi preveč resno, da bi ga zaupal moškimi.

Vsi trije se mi nasmehnejo. Pregleda me tista, ki je očitno glavna.

Doktrina, se trapasto sprašujem, je to ženska oblika doktorja?

Mirna je. Nežno tipa. Razbolena usta. Vneto kožo obraza. Moje lasišče, bolečo krono, ki se spreminja v drevesno skorjo.

Potem se usede. Si nekaj zabeleži.

»Povejte,« reče.

»No,« začnem, »afe so se prvič pojavile decembra. Boleče bele pike na jeziku. Potem so mi nabrekli ustnice. Nisem mogel jesti. Počutil sem se, kot da imam v ustih na stotine britvic. Štirje specialisti ORL so mi predpisali štiri različne kreme, ki niso pomagale. Zobozdravniki so rekli: ustne razjede. Potem se mi je maja naredil prvi rdeč mozolj. Sredi čela, kot pri poročenih Indijkah. In po tistem je izbruhnili vse. Na desetine počenih mehurjev, za katerimi ostajajo rane, ki se ne zacelijo. Moja usta so vedno bolj rdeča, kot vulkanski krater.«

»Prav,« reče. »Naredili bomo biopsijo.«

»Biopsijo?« vprašam. »Kot pri tistih ta rakavih?«

»Da, biopsijo,« ponovi.

»Pa nimate za to nobenega drugega izraza? Kaj latinskega? Grškega? Flamskega?«

Zasmeje se.

»Ne, to je to. Biopsija.«

Strah me je. Po glavi se mi komaj zaznavno mota trapast refren, variacija neke stare reklame za špagete. Nadrealističen pripev brez pravega pomena.

»Bolečina, bolečina,« si popevam. »Že, kaj pa biopsija?«

*

Nag ležim na beli razkuženi postelji. Nad mano je mlada ženska s skalpelom v roki. Nekaj minut pregleduje moje rane.

»Tale je krasna!« se nasmehne. »Tu na levi, blizu srca.«

Rano predre karseda previdno, a iz nje kljub temu privre kri.

V zadregi je.

»Nič hudega, gospodična,« rečem, »niste prva, zaradi katere mi krvavi srce.«

Zareže v meso. Globoko, da bo pozneje pregledala tako bolno kot zdravo tkivo. Obraz ji zakriva maska. Dolgi črni lasje, speti v figo. Mehke bele dlani. Po biopsiji mi obveže rano. Vse je spokojno in čisto.

»Hvala,« rečem, »čeprav niste prva, zaradi katere mi je nehalo krvaveti srce.«

Ošine me z modrim pogledom, zavzdihne in reče:

»No, pa sva.«

*

Zapustim bolnišnico in se sprehodim po bruseljskem predmestju. Severna Evropa, grda črna opeka, z mahom poraščeni pločniki in utrujeni ljudje. Neskončna kolona avtomobilov.

Pred nekim supermarketom se nekaj narkomanov trudi preživeti ob slabem heroinu. Eden ima na licu odprto rano. Zdi se mi, da skozi luknjo vidim njegov jezik. Vstopim v trgovino in si kupim steklenico Jacka Danielsa ter dve pesti češenj. Potem tavam med policami z živili. Konzerve rib in sadja. Videti so prosojne in hladne, kot bi bile iz stekla. Popolna jabolka, nadrealistično modro zelje. Razgaljeni kosi mesa, klobasice kot dolgi krvavi prsti. Vijoličasta čokolada. Pred blagajno vidim vžigalnice, žvečilke in majhne gumi medvedke.

Starec pred mano se trese. Na njegovem plašču opazim madež od kečapa ali krvi. Sendvič ali hemoroidi? Opazujem ga, ko na tekoči trak zлага jogurte. Iz ušes mu štrlita šopa sivih dlak. Britofske rože, kot jim pravimo na Balkanu. Preživel je. Zapravil je priložnost, da bi umrl mlad. Alkohol, mehke droge, tobak, meso, motorji, KGB, Stasi, ocvrt krompirček, majoneza ... Nič, preživel je in zdaj trepeta pred ubogimi jogurti. Blagajničarka ima rdeč brezrokavnik in otekle dlani. Na njenem vratu zagledam veliko materino znamenje. Viski in češnje položim na trak pred blagajno. Nad glavami nam kot roj besnih os brenčijo neonske luči. Nekje v daljavi, v nevidnih zvočnikih, plesni orkester igra dunajske valčke. Plačam s svojo Visa kartico.

»*Bedankt*,« se blagajničarka zahvali v svoji rodni flamščini.

»*Neunundneunzig Luftballons*,« odvrnem.

Potem stopim iz trgovine in dolgo nepremično stojim na dežju.

2

Sedim doma in na spletu iščem vzroke smrti slavnih osebnosti. Boris Vian – srčni napad. Marie Curie – levkemija, posledica sevanja. Jimi Hendrix – zadušitev v lastnem bruhanju po velikem odmerku barbituratov. Frida Kahlo – pljučna embolija. Simone Signoret – rak trebušne slinavke. Bob Marley – razsejan kožni rak. Winstona Churchilla je pokosil cerebrovaskularni infarkt. Diego Armando Maradona je umrl zaradi hudega srčnega popuščanja, kroničnega stanja, ki je povzročilo pljučni edem. Josip Broz - Tito – odpoved ledvic, ponavljajoče se pljučnice, sepsa, diabetes tipa 2, notranje krvavitve, poškodba jeter ... Ves čas mojega šolanja v Jugoslaviji so mi govorili, da so maršal Tito in njegova dela večni. Zato se je moral, da bi pokončal nesmrtnika, zbrati ves ta raketni vod bolezni. Nadaljujem. Charles Bukowski – levkemija. Marija Antoaneta – usmrtitev z giljotino. Miles Davis – posledice raznovrstnih zdravstvenih tegob, med njimi pljučnice. Bruce Lee – posebna oblika ledvične disfunkcije. Oscar Wilde – meningitis. Dylan Thomas – pljučnica v kombinaciji z oslabljenimi jetri in intrakranialno hipertenzijo ...

Vse to se mi zdi vsakdanje, banalno. Nesmrtniki umirajo kot vsi drugi.

V mukah in *nepreklicno*.

*

Veliko časa preživim pred ogledalom. Ogledujem si svojo bolečino. Ranice na čelu in glavi se spajajo v eno samo veliko rano. Površinsko, veliko, nekrvavečo. Vsaka je tako grda, da je že veličastna. Od vsega tega sem iznakažen, podoben človeku slonu. Tistemu, ki se mora skriti, ko pridejo obiski.

Na srečo sem postal ljubljeneček zdravnikov. Moja bolezen je redka, trenutno sva na vsej kliniki samo dva, ki trpiva za to avtoimunsko nadlogo.

Vse jim dovolim. Da me fotografirajo, prebadajo, obračajo sem ter tja, si me ogledujejo. V dobro medicine in znanosti. Po mnenju profesorice, ki me zdravi, sem šolski primer *pemphigusa vulgarisa*.

»Štirje meseci,« navdušeno ugotavlja zdravnica, »ustno tkivo in povrhnjica. Vaš primer je kot iz mojega učbenika.«

»Ja,« pokimam, »kar je zapisano, vedno neke obstaja.«

Bolezen je podobna vojni, je surovo in krivično nasilje. Ko pride bolezen, svet okoli nas, prav čudno, na lepem postane bolj jasen. Trpljenje nas razsredišči in nas postavi tja, kamor spadamo. Bolezen je najboljša učiteljica.

Nihče se ji ne izogne. Doleti nas prej ali slej, vsakogar od nas.

Številne raziskave kažejo, da je smrtnost živčih stodontna.

*

Ko izvemo diagnozo, je najbolj pomembno, da se z boleznijo sprijaznimo. In vendar je prvi odziv tako zelo človeški: ZAKAJ PRAV JAZ? Jeza in strah. Pa nemoč.

Spričo lastnega telesa, ki nas je izdalo.

Na mojem primeru pa je še nekaj zanimivega.

»Ta bolezen,« pravijo zdravniki, »se v devetih od desetih primerov pojavi pri ženskah.«

»Kaj sem pa jaz?« zbegano vprašam.

»No, ti si statistični dokaz, ti si ta *famozni deseti primer*.«

Silna redkost sem. Nekakšen snežni leopard. Desetinka tistih, ki praktično in statistično ne obstajajo.

To mi vliva pogum. Kako naj se po vsem tem ne sprijaznim z boleznijo?

Sem samo nepomemben drobec tega sveta.

Mogoče se mi piše celo bolje od njega.

Priznati je treba, da za razliko od tega sveta zame lepo skrbijo.

*

Vstanem in si pripravim še eno instant kavo. Motrim svoje dlani. Že leta ne kadim več, a sem še vedno navajen držati kuli kot čik. Poskusim se spomniti, kolikokrat sem že videl smrt. Koliko trupel se je znašlo pred mojimi očmi? Že stotič se vprašam, kako naj živim s temi mrtvimi dušami. Naj se jih spominjam ali naj jih pozabim? Naj pišem o tej metafizični hladnosti ali ne? V dovršnem pretekliku, pripovednem pretekliku ali sedanjiku?

Vsekakor v sedanjiku, kajti vse se dogaja istočasno. Še zlasti smrt.

*

Preverim plin in elektriko. Vrata in tudi okna. Kopalnico. Potem se vrnem k mizi. Do odhoda imam še nekaj časa. Klinika bo že počakala.

Sem pisatelj situacij in sentimenta. Po mojem se romanopisca ne spodobi oklicati za intelektualca. Glavna tema, ki se ji posveča, so čustva. Piše, ker NE VE NIČESAR, in še zdaleč ne zato, ker bi vedel vse. Nedvomno, to je dokazano. Najhujši položaj je tisti, v katerem VSI vedo VSE, ne tisti, v katerem nihče ne ve ničesar.

Kdor verjame v vse, je nor. Tako kot tisti, ki ne verjame v nič. Kruti časi nam vsiljujejo poseben, nujen in resen besednjak. Velike misli in pametne besede. »Sklepne« stavke. Kot recimo: »Konec človeštva ne pomeni tudi konca sveta.« Ali: »Pokesati se je dobro, še bolje pa je biti nedolžen.«

Kje so prave meje naših popotovanj?

Komu v resnici pripadajo drevo, zemlja ali trava?

Na koncu naše poti ni novih pokrajin, novega podnebja niti morja, ampak zgolj cariniki.

Naše pokrajine so postale ozemlja. Naša ozemlja pa – po isti logiki – naše države. Z mejami, ki se pogosto prekrivajo. Na žalost. In tako so se, s preprostim seštevkom, iz naših pokrajin, ozemelj in držav izcimile naše vojne. Tisti, ki začenjajo vojne, imajo pokrajine za svojo domovino. Za katero so se pripravljeni boriti do poslednje kaplje tuje krvi.

Vojno si zmeraj izmislijo starci, da bi z njo pobili mlade. Za narod so pripravljeni žrtvovati vse. Vključno z narodom samim.

Mislino, da umiramo za domovino, vendar umiramo za industrialce, je modro sklenil Anatole France.